

Sestanek Prosvetnega saveza iz Bolgarije in Jugoslovanskega profesorskega in učiteljskega združenja v Beogradu

Beograd, 12. maja.

Na potu v zapadne države so se ustavili v Beogradu 25. aprila t. l. člani upravnega in nadzornega odbora Prosvetnega saveza iz Sofije, v katerem so včlanjeni učitelji vseh vrst, od profesorjev univerze do učiteljev osnovnih šol in tudi upokojenci. Predsednik Saveza je dr. Stevan Konsulov, univerzitetni profesor. Svoje bolgarske tovariše so tega dne sprejeli na kolodvoru po trije zastopniki Profesorskega in trije Učiteljskega združenja. Bolgarski zastopniki učiteljskega združenja so bili gosti Jugoslovanskega profesorskega in učiteljskega združenja. Ogledali so si muzej kneza Pavla, vojni muzej in druge zanimivosti Beograda ter so posetili Avalo z znamenitim umetniškim spomenikom neznanemu junaku. Zvečer so odpotovali dalje. Učiteljski sestanek upravnih odborov bolgarskih in jugoslovanskih prosvetnih delavcev je bil določen za povratek.

10. maja t. l. so se vrnili člani uprave Prosvetnega saveza v Beograd in ob tej priložnosti jih pričakovali na kolodvoru vsi člani centralnega upravnega odbora Profesorskega združenja na čelu s predsednikom Dragoljubom Petrovičem in predsednikom izvršnega odbora Jugoslovanskega združenja na čelu s predsednikom Ivanom Dimnikom. Tudi tega dne so bili člani uprave Prosvetnega saveza iz Sofije gostji imenovanih združenj. Gosti so se zadržali v Beogradu od ranega jutra do polnoči. Ogledali so si še ostale znamenitosti Beograda, šumarski muzej, Pančevski železni most čez Dunav i. dr.

Ob priložnosti skupnega obeda je bila v hotelu »Srpski kralj« konferenca upravnih odborov stanovskih organizacij, na kateri je izvršena izmena misli o medsebojnih odnosih in vzpostavitvi stalne zveze prosvetnih delavcev Bolgarske in Jugoslavije. Goste je pozdravil predsednik Profesorskega združenja Dragoljub Petrovič, a odzdravil je predsednik Prosvetnega saveza Bolgarske univ. profesor dr. Stevan Konsulov. Predsednik Jugoslov. učiteljskega združenja Ivan Dimnik je naglasil v svojem govoru važnost prvega takega sestanka prosvetnih delavcev dveh bratskih držav, odkar obstoji Jugoslavija. Ideja sodelovanja prosvetnih delavcev obeh držav živi že od nekdaj. Naš končni cilj mora biti sodelovanje pedagogov vseh slovanskih narodov in držav, tudi Čehoslovakov, Poljakov in Rusov. Do sedaj so obstojale zveze samo v izmenjavi stanovskih in pedagoških časopisov in listov in v medsebojnem spoznavanju tem potom.

Bolgarsko učiteljsko in učiteljsko združenje se je spoznavalo potom učiteljskih pevskih zborov in narodne pesmi. Mnogo smo zamudili za medsebojno izkoriščanje izkušnje na stanovskem gospodarskem socialnem polju. Učiteljsko želi, da se prirejajo mednarodni pedagoški kongresi in razstave, za medsebojno spoznavanje šolstva slovanskih narodov. To bi dvigalo našo vseslovansko zavest in idejo. Potrebno je obnoviti Vseslovanski učiteljski savez. Jugoslovansko učiteljsko združenje je hotelo podpreti to stremljenje z izdajo »Pedagoške Čehoslovake«, »Pedagoške Jugoslavije«, »Pedagoške Rusije«, ki so že izšle, »Pedagoške Bolgarske«, ki naj jo pripravi za tisk Prosvetni savez iz Sofije, in »Pedagoške Poljske«, ki je bila gotova v rokopisu, a jo je uničila nesrečna sedanja vojna. To nam je potrebno, ker pomenja napredek prosvete za velike narode, tekmovanje s tujimi državami, a za male narode je to pogoj obstanka. Pozdravil je idejo medsebojnega sodelovanja prosvetnih delavcev Bolgarske in Jugoslavije in nazdravil ideji sodelovanja pedagogov vseh slovanskih narodov in držav.

Na konferenci so govorili potem predsednik bolgarske sekcije Profesorskega združenja dr. Radmilo Vučić, urednik »Učitelja« Mišić Majstorović, predsednik Prosvetnega saveza dr. Stevan Konsulov, predsednik Profesorskega združenja Dragoljub Petrovič, podpredsednik Prosvetnega saveza Todor Bliznačev, blagajnik Prosvetnega saveza Ivan P. Ormandžijev, podpredsednik JUU Todor Dimitrijevič in član uprave saveza Luka P. Epitropov. Govorniki so poudarjali potrebo pedagoških izdaj, medsebojnih referentov za zveze, medsebojnega sodelovanja za liste, medsebojnega proučevanja šolskih reform potom učiteljskega vzglednih šol, izmenjavo predavateljev in predavanj, posejanja in ekskurzij poskusnih šol, koristi izkušnje pri stanovskih socialno gospodarskih organizacijah, skupnih letovanj in drugo.

O sestanku je izšel sledeči komunikat: »V debati se je razpravljalo vprašanje organiziranja stalnega sodelovanja med bratskimi bolgarskimi in jugoslovanskimi stanovskimi organizacijami. Pri tem se je doseglo enodušno soglasje o potrebi tega sodelovanja. Sklenjeno je, da se na obeh straneh v najkrajšem času izvolijo posebni odbori, ki bodo izdelali priključno osnovo za sodelovanje. V razgovorih, vodenih ob priložnosti sestanka, so bili iznešeni glavni principi, ki naj jih vsebuje ta osnova.«

Šolski obisk

§ 60. zakona o ljudskih šolah določa, da morajo hoditi vsi vpisani učenci redno v šolo. Za izostajanje so odgovorni starši in skrbniki, a tudi tisti, ki so šolsko delo sprejeli v službo. Izostanek iz šole opraviči: a) otrokova bolezen, b) smrt rodbinskega člana in c) elementarne neizgovorne (nevihta, poplava, sneg, vihar itd.).

Po tem določilu se delo ne smatra za opravičljiv razlog izostanka, ker so učenci itak deležni skrajšanega pouka in oprostive iz šole v času nujnih poljskih del. Zato se izostanek, posebno pri deci, ki stalno izostaja iz šole zaradi dela, ne opraviči in se postopa po predpisih. § 61. določa, da mora učitelj voditi točno evidenco o izostajanju učencev iz šole. Za neopravičen izostanek pošlje razrednik svarilo, s katerim posvari starše oziroma skrbnike, da pošljejo v bodoče otroke redno v šolo, da se izognejo zakonitim posledicam. Če svarilo ne zaleže, sledi poziv, s katerim se pozovejo starši oziroma varuhi, da ustno opravičijo otrokov izostanek. Šele, če tudi drugi poziv ne zaleže, sledi kazen. Razredniki sestavljajo vsakega L in 15. v mesecu seznam neopravičenih zamud, ki ga upravi-

telj dostavi krajevnomu šolskemu odboru. Ta poziva preko občinske uprave starše in skrbnike in v roku 14 dni izreka kazni: a) opomin, b) denarno globo od 10—20 din za en izostali dan. Na kazni je dovoljena pritožba na sresko načelstvo, katerega rešitev je končno veljavna. Revnim staršem se sme denarna kazni izpremeniti v delo na šolskih in občinskih poslih.

Postopek, ki ga predpisuje zakon, je okoren in povzroča učiteljsvu nemalo težav. Čeprav je splošno obisk prav dober, je v posrednih primerih in razmerah slab. Seveda je obisk v veliki meri odvisen od strogosti in doslednosti učiteljskega, posebno še šolskega upravitelja. Upravitelj se mora vedno postaviti na stališče učiteljskega. Dogaja se namreč, da je poedini učitelj strog glede obiska, upravitelj pa popustljiv. V tem primeru bi seveda učiteljeva strogost nič ne zalegla. Večkrat je tudi obratno, da izvaja upravitelj predpise strogo in dosledno, poedini razredniki pa opravičijo vse izostanke. Važno je, da je postopanje glede izostankov enotno in dosledno.

Ne malo krivdo (glede šolskega obiska) ima okoren način kaznovanja učencev. Pred-

sednik občine in krajevni šolski odbor nista dovolj objektivna in energična faktorja za izrek in izvedbo kazenskega naloga. Ljudje pridejo prosit in kazni se jim odpusti. V takih okoliščinah ne smemo pričakovati dobrega obiska, ker se ljudje zanašajo na milost in popustljivost. Ta dva faktorja tudi nista primerni avtoriteti, ker so člani krajevnega šolskega odbora in predsednik občine preveč navezani na znanstvo, prijateljstva, sorodstva itd. ter ne morejo biti tako objektivni in energični, kakor človek, ki je izven njihovih razmer. Glede na omenjeno bi bilo najprimernejše, da bi bil krajevni šolski svet tisti faktor, ki bi razpravljal o zamudah in stavljal kazenski predlog. Pri teh posvetih bi se pretehtale vse okoliščine, v katerih živi otrok in upoštevalo tudi razpoloženje staršev oziroma skrbnikov do šole. Po vsestranskem in temeljitem pretresu vseh okoliščin bi krajevni učiteljski svet predlagal kazni sreskega načelstvu, ki bi nato izdalo kočno veljavno sklep. Zanimivo je pri tem to, da so sami predsedniki občine naklonjeni temu predlogu, ker pravijo, da se neradi zamerijo ljudem s kaznijo. Poudariti moram še, da je krajevni šolski odbor premalo objektivni in energični faktor. Otroke in starše najbolje pozna učiteljsko in šolski upravitelj, ki ima tudi najboljši vpogled v obisk in zna tudi najbolje preценiti, kdaj gre za dejansko potrebo in kdaj za izrabljanje. Odločitev učiteljskega sveta bi bila tudi najbolj objektivna, ker bi učiteljsko ne oziralo na nikake zveze, znanstva, prijateljstva itd. Pri krajevnom šolskem odboru je vedno kdo, ki gleda na zadevo z osebnega stališča, dočim bi učiteljski sveti obravnavali zamude objektivneje, strožje in dosledneje ter bi bil šolski obisk boljši.

Ne trdim, da bi ne bil obisk v splošnem dober. V največji meri je odvisen od staršev. Tam, kjer znajo starši pravilno ceniti potrebo in važnost izobrazbe, je obisk dober. Toda naše ljudstvo še vedno premalo upošteva potrebo izobrazbe in se premalo zaveda besede pregovora, »da tisti več ve, ki več zna«. Vsi napredni narodi so dokazali, da temelji njihov napredek edino na izobrazbi. Nekateri namreč mislijo, da zadostuje kme-

tu, da zna čitati, pisati in računati, toda izkušnje so dokazale, da mora biti kmet dobro strokovno pripravljen na svoj poklic, če hoče uspevati in napredovati. Ker pač sam ne ve ceniti dobrote izobrazbe, ga mora oblast s strogimi predpisi prisiliti k učenju. Dovolj žalostno je namreč, da je treba ljudi siliti k izobrazbevanju. Izgovor, da šola ni takšna, kakor bi morala biti, ne drži. Prepričan sem, da je učiteljsko na mestu in da se resnično trudi, da bi zaupano ji mladino dobro vzgojilo. Če pa nekdo ni na mestu, naj okusi strogo disciplinskih predpisov.

Rekel sem, da igra glavno vlogo glede obiska razpoloženje staršev do šole. Priznati po moramo, da tudi socialni razlogi vplivajo na obisk. To se že prav posebno vidi pri otrocih, ki služijo. Ti otroci namreč obiskujejo šolo najslabše, ker jih delodajalci izrabljajo, kolikor jih pač morejo. Če takega opomnite, vam bo rekli, da je otroka vzel, da mu pomaga pri delu in ne da hodi v šolo. Ti pastirčki tvorijo posebno poglavje. Kako vplivajo socialne razmere na šolski obisk, naj vam pojasni statistika, ki sem jo vodil tri leta.

	Manjkali dni,	V od-
	poprečno	stotkih
Kmetije, uradniki,	11 dni	6 %
dobri obrtniki	14 ..	8,5 %
Srednji posestniki	27 ..	16 %
Viničarji, poljedelski delavci, kočarji	35 ..	35 %

Po pričujoči statistiki je najboljši obisk pri velikih kmetih oz. uradnikih, sledijo srednji posestniki, viničarji, najslabši pa je obisk pri deci, ki služijo. Seveda moram pripomniti, da so to povprečne številke in da so tudi izjeme.

V interesu šole je, da se regulira obisk, da bo čim boljši. Dober obisk je najboljši pogoj za učenje napredek. Z rednim, vsakodnevno obiskom šole sledijo učenci snovi ter se sistematski izobrazujejo in le od take šole lahko pričakujemo zadovoljive vzgojne in izobrazbene uspehe.

Borba proti tuberkulozi Zbirajmo denar za boj proti tuberkulozi!

Vsako leto je teden v mesecu rožniku, letos od 19. do 26. t. m., posvečen zbiranju sredstev za boj proti tuberkulozi. O tuberkulozi kot naši ljudski in socialni bolezni bi bilo odveč izgubljati mnogo besed, tako je ta stvar znana; bolezen pa je istočasno tudi tako razširjena, da pozna nje pojav in posledice že skoraj sleherni analfabet. Seveda progande, te najodličnejše iznajdbe in prodornega sredstva sedanjega časa, ni podcenjevati in bi jo bilo treba vpreči pri pobujanju tuberkuloze v naše celotno javno življenje, da bi se po nji našli oziroma nabirali vrelci denarnih sredstev, ki so za uspešni boj zoper to strašno ljudsko morilko tako krvavo potrebni. Če je na svetu kaj nenasičenega, bi moralo biti zbiranje denarja za boj proti nenasični in zavratni bolezni, ker dejstvo je in ostane, da moralno pridigovanje kaj malo zaleže, če ni zadeva v isti mah materialno temeljito in dobro podprta. Za uspešen boj proti jetiki tedaj ni nikoli zadostna le enostranska propaganda z besedami, temveč globoka materialna pomoč.

Denarna sredstva, ki se bodo nabirala, so namenjena za organizacijo in podporo protituberkuloznih dispanzerjev, ki nekateri že vrše svoje samaritansko delo marsikje v Sloveniji, gotovo v veliki blagor trpečega človeštva. Razširjenost jetike se šele sedaj da natančneje kontrolirati, ko prihajajo bolniki in njih svoji v stik s specialisti za pljučne bolezni. Ne le mesta in delavski krogi, tudi ljudje s podeželja iščejo stikov s protijetičnimi ustanovami, mnogokrat ne zaman. Zato je v teh dneh ves narod poklican, da pri zbiranju denarnih sredstev sodeluje, ker le s složno

pomočjo bi se dalo doseči kaj več uspehov. Vodstvo teh nabirnih akcij bo marsikje v rokah učiteljskega. Gotovo je, da se slovanski učitelj tudi tu zaveda koristnosti svojega dela za ljudstvo; zato naj posebno v tednu boja proti tuberkulozi ne bo nikogar med nami, ki bi to delo podcenjeval, ker če govorimo o koristih našega dela za ljudstvo, bo sigurno tole naše delo želo največ korist!

Zakaj učiteljski pevski zbor ni sodeloval na velikem zborovanju učiteljskih društev v Trbovljah

Z ozirom na razna mnenja, zakaj UPZ ni sodeloval na velikem zborovanju v Trbovljah, podajamo naslednjo izjavo:

Učiteljski pevski zbor je nameraval prideriti pevski tečaj v Trbovljah zaradi tega, da nudi svojem članstvu vpogled v praktično delo mladinskega zbora »Trboveljski slavček«. Ko smo pa doznali, da bo v aprilu tudi veliko zborovanje v Trbovljah, smo obisk prenesli na ta dan, da bi tako združili tečaj in nastop v zvezi z zborovanjem. Pevski zbor je ravno v dobi študija in pripravljamo nastop z novim programom, ki pa še ni do podrobnosti izdelan in zbor ne bi mogel nastopiti z novimi skladbami na samostojnem koncertu. V kolikor je nov program pripravljen bi lahko nastopili le kot sodelujoči.

Upravni odbor UPZ je bil mnenja, da more zbor ob tej priložnosti nastopiti le z novim programom in bi bilo neprimerno, da bi iz dosedanjih, že tolikokrat izvajanih skladb kombiniral nov program. To je bil glavni vzrok, da smo bili zaradi odsotnosti tov. Suligoja, ki je prevzel glavno delo za naš nastop in bivanje v Trbovljah, primorani odpovedati sodelovanje. Če bi pa organizatorji zborovanja vseeno izjavili željo, da UPZ prideri pevski tečaj v Trbovljah, bi zbor nastopil ne glede na gornje ugotovitve glede programa in stroške.

Gornjo izjavo smo primorani podati, da pojasnimo, zakaj ni Učiteljski pevski zbor nastopil v Trbovljah.

Mara Petrovič, poslovodna podpredsednica.
Vinko Rupnik, tajnik.

Osebnne zadeve

—i Praktični učiteljski izpiti so bili od 3. do 9. t. m. pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani. Izpit so napravili naslednji učitelji - pripravniki(ce): Aplenc Marta, Duh Ivan, Jelšnik Milena, Klemenčič Avrelja, Kveder Pavel, Merzel Marija, Metelko Antonija, Pirnat Edvard, Presetnik Frančiška, Tavželj Ljudmila, Veršič Konrad.

—t Peresa, svinčnike, kuverte, črnila, pisarniške in šolske potrebščine si najceneje dobavite v Knjižarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

RESOLUCIJE

Učitelj Mitja Grom je utemeljeval: Naš položaj je brezupen. Osnova, na kateri se je določevala plača pred desetletjem, je izpodmaknjena. Je osnova, ki ni osnova. Je osnova brez stvarnosti.

Draginjenski doklade so bile v času znanejših cen višje od dobe bliskovitih akcij konjunkturistov, izkoriščevalcev in sodobno izvežbanih prekupčevalcev. Takrat so bile žene cenjene po sto petdeset dinarjev, a danes so zastoj, in otroci so se vrednotili enako, ko so danes vredni le še sto štirideset. (In to v dobi, ko se ubijajo žene in otroci.)

Nadaljeval je: Najreakcionarnejši kapitalist je povisil svojemu delavstvu. Nekateri so povisali celo brez resolucij, stavk in kravalov. — Čas trdo trka na vrata. Kdor ima srce, ga spoza in delo uravnovesi s pravico. Kdor je slep in gluhi, molči.

Se je pisal. Čečkal je. Potem se je kruto zakrohotal. Vrgel je papir v zrak, skakal okoli njega, brčal ga z roko kvišku in se krohotal. Resnično, tako se smejejo brezumni, bolni in obupani.

Ob neki priložnosti je rekel: »Ni vredno govora. Odrineš vode, kolikor si težak. A mi smo slama, ki plavamo po vodi. Obsodili so te. Komu je mar za tvoj jad?!«

Nekomu je nasvetoval: »Postani vojni dobičkar. S tem vršiš zadušno, plodonosno in obče koristno delo, tudi nekaj plasti sala okoli trebuha ti je zagotovljenega.«

Prijatelj se je zdrnil: »A idealizem učitelja?«

Takrat se je zresnil: »Pojd k vragu, ne govori resno! Kdo danes misli razumno. Blazni, otroci in mlriči.«

A vseeno je pisal resolucije. Pisal sebi, svoji ženi in otrokom, svojim tovarišem, javnosti in odličnikom. Nekajkrat jih je tudi prečital. Sam, če so vse pike v redu, da se ne bodo izgovarjali, da so pogrešno in pomanjkljivo sestavljene in da jih zato ne morejo vzeti v obzir. Bral jo je ženi, ker mu je očitala, da ji niti lepših prividov, lažnivih fantazij ne predočuje — ona pa da hoče vsaj upanja, vere, besede o lepšem življenju, ako že ne more doživljati resnice. Bral je resolucije tovarišem, ker so bili prav taki reveži kakor on, in javnosti, da je imela o čem govoriti. Odličniki so pa odličniki in je pisal resolucije tudi zato, da so ga sprejemali oni z visokimi naslovi, s samodopadljivimi in izbranimi besedami.

Zato se je naselil v njegovem srcu molk. A tišina je vpila in huje od besed so bile oči, ki so videle resnico, strašnejša je bila obsodba, ki ji je bilo jasno spoznanje. In ko so usta jedla vsak dan dražji kruh, je rasla v srcu grenkost, zaradi otrok, ker je jedel kruh, ki ga ni bil zanje dovolj.

Sel je po cestah domovine in domovina je bila lepša in krasnejša od breskvinih cvetov in slajša od dišečih gajev marelic in čenjenj. A domovina je terjala ljubezen in žrtve, in Mitja ji je dal oboje in dal bi ji sleherni kapljo krvi, da ni videl krvosovec, ki so v sencih pili kri brstju domovine — otrokom v zibelkah, onim ki so komaj klicali mamo, ter

mladeničem in mladinkam, ki so šli rožnim zarjam življenja nasproti.

Srd je gočil v njem: »Ob megli in v mlakah se rede bacili, in ob joku sirot, krvi in dimu se porajajo zajedavke. Ako takoj ne ukreneš najstrožjih varnostnih ukrepov, ako jih ne zatreš, ako ne kontumaciraš nosilce bakterij, nastane epidemija. V kratkem razdobju petindvajsetih let doživljaj v drugič to epidemijo. Epidemijo krivice, nezadostnih varovalnih sredstev, revščino duše, slabost velikih, pomanjkanje in glad.«

Sel je in se smejal. Tako se smejejo blazni, ki gledajo v daljave. Krasno, otožno se je smejal, skoraj jokal. »Še kart čakam,« je rekel, »in potem bo izpolnjena želja. Ne onim, ki nimajo — onim, ki imajo.«

In strašno žal mu je bilo v pomladi okičene in bogate domovine, njenega cvetja in brstja. Klical je ljubezen in žrtve, veliki so pa zidali oltarje malikom in pesali okoli zlatega teleta.

Pa ni moglo biti drugače, ker je denar težji od idealov, srca in duše.

Čeprav je bil grenek v srcu, je pisal resolucije in tiho — upal. Kako bi mogel drugače, ko je videl lastni utrjeni obraz, revščino malih ter prosejajočo trgovino in smehljajoča lica veljakov.

Se je pisal. Prosil in razlagal. Se vedno je upal.

A potem je vsak dan čital: Dovoljeno je zvišanje cen veletrgovcu in veleposestniku gospodu Konjunkturistu Johannu iz Blatne mlake.
Duje Budak.